

Maratón saténového střevíčku

Cinohra Národního divadla uvedla poslední lednový den premiéru Paula Claudela, francouzského básníka a dramatika, Saténový střevíček aneb Nejhorší není vždy nejjistější. Délka představení, zhruba čtyři hodiny. Hru přeložil Jiří Konůpek, režie a úprava Roman Polák j. h., scéna Ján Zavarský j. h., kostýmy Peter Canecký j. h., hudba Juraj Beneš a dramaturgie Roman Císař.

Václav Dušek

V ouvertuře říká na jevišti děvčátko: Je-li pořádek rozkoší rozumu, je nepořádek rozkoší obrazotvornosti. Pak přichází znovu a vysloví tuto myšlenku: To, čemu nerozumíte, je nejkrásnější, to, co je nejdělní, je nejzajímavější a to, co vás nebude bavit, je právě nejsměšnější.

V programu je uvedeno pod titulem hry, že jde o Španělskou podívanou o třech dnech a epilogu. Není to pouhá proklamace, ale režisér Polák a autor scény Zavarský dokázali ovládnout plně šířku, výšku i hloubku jeviště s výtvarným viděním podobným starým dobrým španělským malířům. Obraz na královském dvoře, kdy v pološeru (polostínu) stojí řady Donů v černých kostýmech s bílými krajzly na krku – to by mohlo být samo o sobě zajímavé plátno do galerie. Bazén před oponou hraje výraznou roli; obrazy a skici padají na hladinu a dotvářejí celkový dojem z mraků na obloze (které plují), cítíme imaginární moře, na jehož břehu odvíjejí se příběhy. Hned první výstup Otce jezuita (Oldřich Vlček), kdy je připoután k stěžni potápějící se lodi na kříži, který chce předat, aby našel spásu v nebi, je výtvarně pojat s velkým citem pro detail. Využití levého boku (z pohledu diváka), kdy jednou to jsou hradby, pak loď, hra s kouřem, a obrazově dokonalé výstupy vypovídají o Polákově schopnosti využít jevištní prostor s nebyvalou schopností a smyslem pro podívanou.

Radovan Lukavský (Don Pelagio) je precizní ve sdělování textu, nezahodí jedinou větu; své výstupy nebere jako cosi konečného, ale vytváří dramatické nástupy pro další děj, vypracovává oblouk ke konečnému významu hry. Josef Vinklář (Don Baltazar)

mj. ve výstupu, kdy smrt je mu nablízku, dokáže vykreslit krásu a pohlednost jídla na stole s takovou přesvědčivostí, že máte chuť odebrat se na jeviště a ochutnat. Libuše Šafránková (Doña Prouheze – Doña Zázrak) svou subtilností jako by se někdy ztrácela na velké ploše, možná by neškodilo využívat větších gest; ale jinak je Šafránková libeznou a lyrickou, i energickou ženou doby starého Španělska. Miroslav Etzler (Don Camillio) je nejsilnější při setkání s Donem Rodrigem (Boris Rösner), Rösner zkoušený osudem a volbou rozhodování zvládá postavu se zkušeností, které jsme u něho uvykli. Mám jenom obavu (soukromou), aby nebyl vyčerpán velkými úkoly, protože chce chodit na svého Rösnera i v dalších sezónách. Petr Kostka (Španělský král) dokáže zaujmout hereckou disciplínou sloužící jádru hry; podřizuje se celku, a přesto dokazuje svou nezapíratelnost. František Němec (Čiňan) nepodlehne nabízenému divadelnímu klíší, kdy tyto postavy slouží k lacinému smíchu. Němec je partnerem v každém výstupu, z postavíčky vybudoval postavu. Barbara Kodetová (Doña Muzika) podle mého soudu nevyužila nabízenou agresivitu a zůstala uprostřed cesty; možná se to přihodilo vstupem v dialogu s Doňou Zázrak, kdy právě tento dialog je klíčovým pro konání dalšího vývoje jejího, ale i Šafránkové. Karel Roden (Anděl strážný) v nelehké roli, kdy je svědomím Doni Zázrak, využil svého civilního herectví, aby postava nesklouzla do pohádkových motivů. Miluše Šplechtová (Luna a Doña Sedmera mečů) odvedla obě role s půvabnou grácií a se smyslem pro text; kdo ví, jaká by byla Doña Muzika, já myslím – výborná. Václav Knop (Almago) dokázal v jediném výstupu s Donem Rodrigem ukázat ponížení důstojnosti oddaného služebníka krále, který je nahrazen mečem a jeho práce vyšla nazmar. Paní Blanka Bohdanová (Doña Honoria a Jeptiška) ukazuje, jak v jejím rejstříku nechybí důstojnost, tvrdost, mravnost a lidová vychytralost. Herectví pokory a smyslu pro divadlo. Jiří Štěpnička (Don Rodilard) v malé roli, ale přesto zapamatovatel-

Libuše Šafránková a Radovan Lukavský v Saténovém střevíčku.

Foto Oldřich Pernica

ný. Svoje výstupy nepropásl a opět přesvědčil, že Thálie je nakloněna těm, kteří znají a umějí.

Velké projekty pokaždé přinášejí velké problémy. Nezávidím dramaturgovi Romanu Císařovi, že musí (a možná ještě bude muset) vkládat prsty do díla velkého básníka a dramatika. Všem se nezavděčí, ale takový je život – za svou práci si však zaslouží uznání. Čtyřhodinový maratón možná někdo nevydrží, já bych doporučoval vydržet. Nestává se každý den, abychom viděli a naslouchali silnému hlasu autora.